

836. Alsta, Nysätra sn.

Pl. 130, 131.

Litteratur: L 748, D 1:114. J. Bureus, Fa 6 s. 117 n:r 38 (Cohl), s. 221 n:r 273 (Rhezelius), Fa 5 n:r 277, Fa 1 s. 63, Ff 6 n:r 110; J. Rhezelius, Fa 10:1 n:r 112, F12 n:r 61; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 82; F. Burman i Nova Acta R. Soc. Scient. Ups. Vol. 5 (1792), s. 306; O. F. Kugelberg, Några ord till upplysning om bladet »Enköping» (1863), s. 38; UFT h. 1 (1871), s. 61; A. Karlén, Fornminnesinventering i Nysätra socken år 1927 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning i Fa 10:1, teckning i F12; Bureus, kopparstick (i Ff 6); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta); Dybeck, teckning (D 1:114); A. Wætter, teckning (ATA).

Stenen står på planen Ö om Alsta ladugård, 17 m. V om landsvägsbrons västra landfäste. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Enköping».

Enligt Cohl (i Fa 6) fanns stenen »å Alestadh giärde wedh grinden i Nysätra Sockn.» Rhezelius i Fa 6: »Widh Alestadh», i Fa 10:1: »Nysätra Sochn Widh Alestadh i Giärde»; Fa 5: »Nysätra. S. Ahlsta». — I Ransakningarna 1667—84 har J. Hadorph på »Nysättra Sochn» gjort följande tillägg: »Alestadh Runst. 1.» På träsnittet i Peringskiölds Monumenta finnes bläckanteckningen »Alestad Nysätra sochn» (L 748: »Alestad»). — I Sveriges runurkunder skriver Dybeck: »Alestad ligger å Alestasjöns norra strand, i den dæld, som följer Lillån. Runstenen är i en trädgårdstappa invid byggnaderna. Man tror att han förr stått annorstädes på egorna.» I beskrivningen till Geologiska kartbladet »Enköping» uppger O. F. Kugelberg, att »invid Alsta stallsväg ligger en stor väl bibehållen» runsten. År 1927 stod stenen rest på sin nuvarande plats på planen invid landsvägen.

Fig. 299. U 836. Alsta, Nysätra sn. Efter teckning av Rhezelius i Fa 10:1.

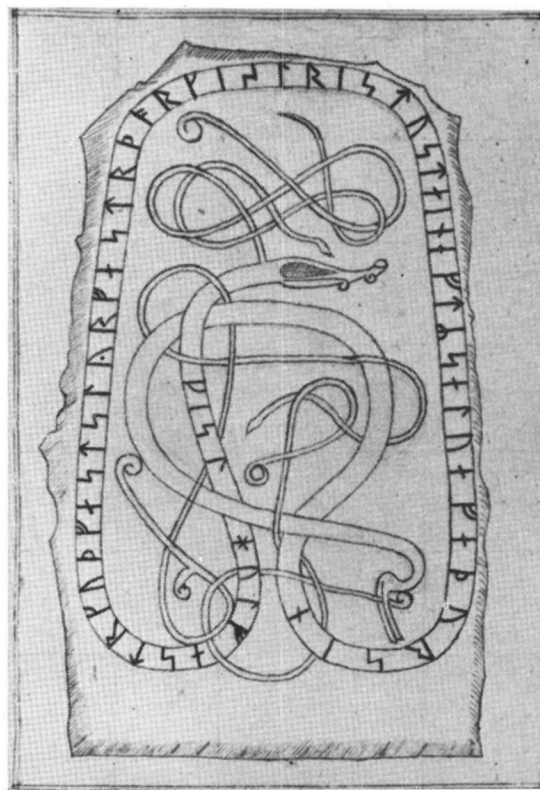

Fig. 300. U 836. Alsta, Nysätra sn. Efter teckning av Rhezelius i F12.

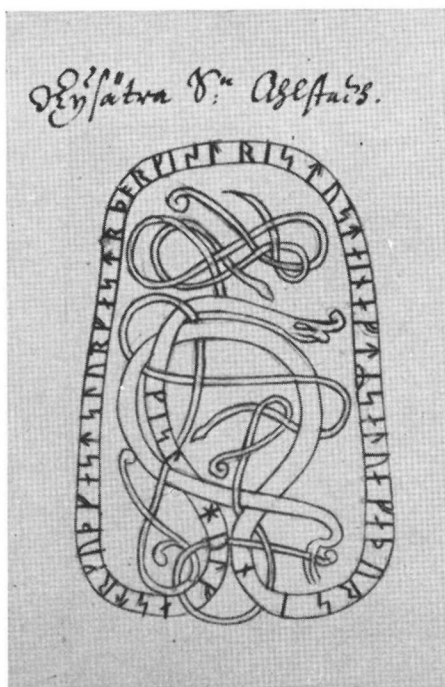

Fig. 301. U 836. Alsta, Nysätra sn. Efter kopparstick i Ff 6.

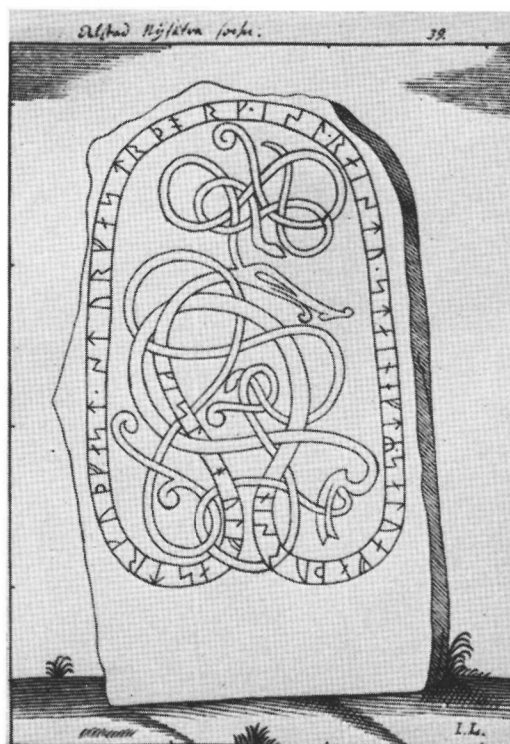

Fig. 302. U 836. Alsta, Nysätra sn. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta.

Ljusröd granit. Höjd 2,08 m., bredd 1,35 m. Ristningsytan är ojämn, men ristningen är djup och tydlig. Linjerna äro breda, rundade.

Inskrift:

kisl hulfastr kupfast styrfastr þorkisl raistu stαιν eftir salua faður sin

Gisl, Holmfastr, Guðfastr, Styrfastr, Þorgisl ræistu stæin æftir Salva, faður sinn.

»Gisl, Holmfast, Gudfast, Styrfast, Torgisl reste stenen efter Salve, sin fader.»

Till läsningen: Inskriften saknar sk. 1 **k** är ej stunget; den grunda fördjupningen mellan hst och bst är nämligen naturlig. 13 **k** är ej stunget. Avståndet mellan 19 **t** och 20 **s** är stort; någon runa har emellertid ej huggits här på grund av ytans ojämnhet. 22 **y** är tydligt stunget. I 24 **f** utgår nedre bst från huvudstavens undre utgångspunkt. 30 **o** har formen $\ddot{\text{e}}$; bistavarna stå på ojämn yta men äro dock fullt säkra. 47 **e** är tydligt stunget med en stor, rund punkt. — Cohl (Fa 6): **kisl nulfastr kupfast styrfastr þorkisl ristu stαιν æftir salua faður sin.** (*salua* har senare ändrats till *sialua*.) — Rhezelius (i Fa 6): 21 **l**; 37 **a** har överhoppats. Sk tillägges efter 63 **n**. Fa 10: 1: 5 **a**, 21 **l**; 37 **a** har utelämnats. — Hadorph och Leitz: Sk insättas efter 19 **t**, 32 **k**, 35 **l**, 41 **u** och efter 50 **r**. 22 **u**.

De sex namn som förekomma på U 836 äro, med undantag för *Styrfastr*, kända från andra runinskrifter. Om namnet *Gisl* se U 492, om *Holmfastr* se U 530, om *Guðfastr* se U 606 och om *Þorgisl* se U 47. Mansnamnet *Salvi* förekommer på Sö 61 samt på L 1077 Sköle by, Tuna sn,

Medelpad. Axel Kock diskuterar namnet i »Anmärkningar till läran om u-omljudet» (i *ANF* 10, 1894, s. 306 f.). — Namnet *Styrfastr* är eljest hittills okänt i runinskrifter. I Lundgrens och Brates namnordbok anföres ett medeltida belägg.

Brödernas namn ge exempel på s. k. variation.

837. Alsta, Nysätra sn.

Pl. 132.

Litteratur: J. H. Söderlund, Skrivelse till Riksantikvarieämbetet den 19/10 1945 (ATA); S. B. F. Jansson, Fyndrapport den 26/4 1946 (ATA), Några okända uppländska runinskrifter (i: *Fornvännen* 1946), s. 265 f.

Avbildning: N. Lagergren, foto 1946 (ATA; reprod. i Jansson a. a.).

En runsten, tyvärr endast delvis bevarad, upptäcktes år 1945 i en åker, 150 m. ÖNÖ om Alsta mangårdsbyggnad, 100 m. ÖNÖ om dammens östra strandkant. Ristningsytan var vänd åt S.

Stenen kom till Riksantikvarieämbetets kännedom genom ett meddelande från J. H. Söderlund, som den 19/10 1945 skriver: »För några dagar sedan fick jag en telefonpåringning att man vid stensprängningsarbete i en åker vid Ahlsta i Nysätra sn. . . funnit en sten försedd med 'repor'. Jag har många gånger förr fått dylika påringningar men vid mina besök har det varit vanliga naturrepor i stenarna. Men så var det ej denna gång. Här var det verkligen fragment av en större runsten, som jag är säker om att aldrig varit känd förr. I en stenig åker c:a 150 meter nord-öst från mangårdsbyggnaden påträffades denna sten, då arbetarna grävde kring den mängd av större och mindre stenar som skulle bortsprängas . . . Stenen står 8 decim. under markytan och 1 decim. når upp ur marken . . . Endast delar av tvänne runslingor finnas kvar.»

Det bevarade partiet av runstenen utgör dess nedre del. Stenen har tydligen varit ovanligt ståtlig. Den bevarade delen har genom en lodrät spricka kluvits i två hälfter. Genom Riksantikvarieämbetets försorg forslades de båda delarna ur åkern, hopsattes och restes i åkerkanten, 40 m. SSV om den ursprungliga platsen.

Höjd 0,65 m., bredd 1,53 m. Ytan är knottrig. Ristningen är i stort sett tydlig.

Inskrift:

... k × hulmk ... rs + liþ × kup × hialbi ...

... ok Holmgæirr(?) ... (Ingva)rs(?) lið. Guð hialpi ...

»... och Holmger ... Ingvars här. Gud hjälpe ...»

Till läsningen: I 1 k är hst skadad i kantbrottet. 6 k har förlorat bistavens topp; runan är ej stungen. Före 8 s är stenen skadad. I skadans kant ser man svagt men säkert nedre delen av en r-bst. Efter 8 s finnes ett grunt men säkert sk; den lodräta linjen är djupare än tvärstreck. 10 i är ej stunget, ej heller 12 k. Efter 11 þ sitter sk något högt. I 13 u har hst skadats genom en spricka. 14 þ är tydligen av ristaren efteråt inklämt mellan 13 u och 15 h. Mellan 14 þ och 15 h finnes invid övre ramlinjen spår av ett sk. 19 b har förlorat toppen. Av 20 i återstår endast den nedre tredjedelen.

Runföljden 1—6 k × hulmk skall med all sannolikhet suppleras [× au]k × hulmk[air ×] och sålunda tolkas ... »och Holmger» ... Om namnet *Holmgæirr* se U 210.

Även runföljden 7—11 torde kunna utfyllas. Troligen har här stått [× i × ikua]rs + liþ ×, d. v. s. samma ord som återfinnas på U 778. Om detta antagande är riktigt, skulle också U 837 vara rest efter någon (eller några) deltagare i Ingvarståget; se vidare S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1946, s. 266 f.